

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
De heer drs. P.E. Heerma
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 45

e-mail postbus@eerstekamer.nl

datum 8 juli 2026

betreft Vragen over inzet kabinet op terrein van het demonstratierecht

ons kenmerk 181743

Geachte heer Heerma,

De leden van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken hebben met belangstelling kennisgenomen van uw brief van 3 juni 2026 die u samen met de minister van Justitie en Veiligheid heeft gestuurd inzake de inzet van het kabinet op het terrein van het demonstratierecht.¹ Naar aanleiding van deze brief hebben de leden van de fracties **Volt** en de **SGP** en het lid van de **Fractie-Visseren-Hamakers** nog enkele vragen en opmerkingen. Het lid van de **Fractie Walenkamp** sluit zich aan bij de vragen van de leden van de fractie van de SGP

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie Volt.

De leden van de Volt-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van uw brief. Deze leden onderschrijven het demonstratierecht als een fundamenteel grondrecht dat een essentiële plaats inneemt binnen de democratische rechtsstaat. Juist daarom achten deze leden het van belang zorgvuldig onderscheid te maken tussen demonstraties die gericht zijn op het beïnvloeden van overheidsbeleid of het handelen van publieke en private organisaties enerzijds, en demonstraties die zich in de praktijk richten op individuele burgers die gebruikmaken van een wettelijk recht anderzijds.

In dat licht hebben deze leden de volgende vragen.

Vraag 1

Kunt u uiteenzetten hoe u het principiële onderscheid beoordeelt tussen demonstraties die zijn gericht tegen de overheid of maatschappelijke instellingen en demonstraties die feitelijk gericht zijn tegen individuele personen die gebruikmaken van een wettelijk recht, zoals vrouwen die een abortuskliniek bezoeken?

¹ Kamerstukken I 2025/26, 34.324/36.871, A.

datum 8 juli 2026

ons kenmerk 181743

blad 2

Vraag 2

U schrijft dat de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (verder de Afdeling) een uitspraak heeft gedaan over demonstraties bij abortusklinieken.² De Afdeling oordeelde dat demonstraties bij abortusklinieken "vanwege de specifieke locatie en de kwetsbaarheid van de bezoekers" sneller kunnen leiden tot wanordelijkheden. Deelt u de opvatting dat hier niet alleen de openbare orde in het geding is, maar ook de effectieve toegang tot een wettelijk verankerde vorm van gezondheidszorg en de persoonlijke levenssfeer van betrokken vrouwen?

Vraag 3

Acht u het wenselijk dat vrouwen die een abortuskliniek bezoeken, worden geconfronteerd met demonstranten op zicht- en gehoorafstand, ook indien deze demonstraties formeel vreedzaam verlopen?

Vraag 4

Welke gegevens verzamelt u over de ervaringen van vrouwen die abortuszorg zoeken? Betreft u hierbij gevoelens van intimidatie, afzien van behandeling of uitstel van zorg?

Vraag 5

U geeft aan de praktijk van zogenoemde éénmensprotesten te zullen volgen. Aan de hand van welke criteria beoordeelt u of aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn?

Vraag 6

Bent u bereid om, indien uit de monitoring blijkt dat vrouwen zich ondanks de huidige jurisprudentie nog steeds geïntimideerd voelen of worden ontmoedigd om een abortuskliniek te bezoeken, te onderzoeken of wettelijke bufferzones rondom abortusklinieken wenselijk zijn?

Vraag 7

Hoe verhoudt de vrijheid van demonstratie zich volgens u tot de positieve verplichting van de overheid om de lichamelijke autonomie, privacy en toegang tot reproductieve gezondheidszorg van vrouwen daadwerkelijk te beschermen?

Vraag 8

In hoeverre betreft u bij uw beoordeling de internationale ontwikkelingen, waarbij meerdere Europese landen inmiddels bufferzones rondom abortusklinieken hebben ingevoerd om ongehinderde toegang tot zorg te waarborgen?

Vraag 9

Wanneer verwacht u de Kamer te informeren over de uitkomsten van de aangekondigde monitoring van demonstraties en éénmensprotesten bij abortusklinieken?

² ABRvS 03 december 2025, ECLI:NL:RVS:2025:5683.

datum 8 juli 2026

ons kenmerk 181743

blad 3

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SGP.

De leden van de fractie van de SGP hebben kennisgenomen van de brief van de minister en hebben enkele vragen. Deze leden juichen toe dat de rechter uitgebreidere mogelijkheden krijgt om wetsovertredingen bij demonstraties zwaarder te wegen. Op dit moment is het al mogelijk om het snelrecht en supersnelrecht toe te passen bij de wetsovertredingen bij evenementen of demonstraties, afhankelijk van de eenvoud van de zaak.

Vraag 1

Kunt u aangeven wanneer en hoe vaak het snelrecht en supersnelrecht op dit moment worden toegepast?

Vraag 2

Vindt u het wenselijk en acht u het mogelijk dat het snelrecht en supersnelrecht vaker worden toegepast bij strafbare feiten bij demonstraties?

Vraag 3

Heeft de zwaardere weging van wetsovertredingen gevolgen voor de toepassing van het snelrecht of supersnelrecht?

Er zijn regelmatig ordeverstoringen en ernstige onregelmatigheden bij demonstraties op bijvoorbeeld de snelwegen, waarbij ernstige wetsovertredingen plaatsvinden, zonder dat sprake is van een massaal vervolgen van deze wetsovertreders omdat dergelijke wetsovertredingen als een 'gering strafbaar feit' worden aangemerkt. Deze leden lezen dat er geen aparte strafverzwarringsgrond wordt overwogen voor het ontregelen van de vitale infrastructuur omdat dit niet zou leiden tot minder ordeverstoringen of tot meer veroordelingen.³

Vraag 4

Op grond van welk onderzoek trekt u deze conclusie?

Vraag 5

Kunt u aangeven hoe vaak, specifiek bij het ontregelen of blokkeren van vitale infrastructuur, er daadwerkelijk vervolging of strafoplegging plaatsvindt?

Vraag 6

Denkt u dat een aparte strafverzwarringsgrond erin resulteert dat wetsovertredingen bij demonstraties op bijvoorbeeld snelwegen niet langer als een 'gering strafbaar feit' worden aangemerkt en daarom wel worden vervolgd?

Met betrekking tot een verbod op gezichtsbedekkende kleding bij demonstraties merkt u op dat veel kritiek op het voorstel werd geleverd tijdens de consultatie.

³ Kamerstukken I 2025/26, 34.324/36.871, A, pagina 4.

datum 8 juli 2026

ons kenmerk 181743

blad 4

Vraag 7

Kunt u aangeven wat dit betekent voor het verdere verloop en een voortvarende uitvoering van de betreffende moties?⁴

U overweegt enkele opties, zoals het toevoegen van een strafverzwarringsgrond in het Wetboek van Strafrecht. Ook geeft u aan met de Kamer in debat te willen over dit onderwerp.

Vraag 8

Welke mogelijkheden verkent u concreet en hoe bent u van plan deze met de Kamer te bespreken?

Gezichtsbedekkende kleding kan nu al als strafverzwarringsgrond worden gewogen bij de strafoplegging. Gezichtsbedekkende kleding is echter met name bedoeld om niet herkend te worden en kan vervolging in de weg staan omdat de betreffende persoon niet geïdentificeerd kan worden.

Vraag 9

Kunt u aangeven hoe het toevoegen van een strafverzwarringsgrond in het Wetboek van Strafrecht bijdraagt aan het identificeren en vervolgen van deze personen?

Voor demonstraties rondom abortusklinieken stelt u geen aanvullende regels voor, omdat de handvatten uit de jurisprudentie voldoende zijn voor gemeenten om te handhaven. U blijft dit wel monitoren.

Vraag 10

Op welke wijze houdt u in de gaten of demonstraties niet onterecht worden verplaatst of aangepakt?

In de praktijk blijkt dat massaal overtreden van de wetten en regels door organisaties als Extinction Rebellion min of meer wordt gedoogd, terwijl vreedzame wakers bij een abortuskliniek regelmatig worden opgepakt.

Vraag 11

Hoe bevordert u dat een dergelijke ongelijkheid wordt voorkomen?

Vraag 12

Hoe waarborgt u beter het demonstratierecht van vreedzame wakers bij abortusklinieken?

Vragen en opmerkingen van het lid van de Fractie-Visseren-Hamakers.

Het lid van de Fractie-Visseren-Hamakers wil u de volgende vragen stellen en de volgende opmerkingen maken.

⁴ Kamerstukken II 2024-2025, 36600, nr. 34 en Kamerstukken II, 2025-2026, 28684, nr. 798.

datum 8 juli 2026

ons kenmerk 181743

blad 5

Vraag 1

Mensen demonstreren niet voor niets. Hoe reflecteert u op het feit dat het aantal demonstraties in de afgelopen 10 jaar is verdrievoudigd?

Vraag 2

Wat zijn volgens u de oorzaken van deze toename?

Vraag 3

Erkent u dat het ook toenemend belangrijk is dat het demonstratierecht wordt gefaciliteerd?

Vraag 4

Hoe zorgt u ervoor dat vreedzame demonstranten en het demonstratierecht beter worden beschermd en dat het demonstratierecht wordt gefaciliteerd?

Iedere demonstratie kan in bepaalde mate verstorend zijn en verkeershinder veroorzaken. Dat is inherent aan demonstraties.

Vraag 5

Waar ligt volgens u de grens tussen acceptabele hinder door een demonstratie en ernstige verkeershinder?

U refereert in uw brief van 19 december 2025 aan elementen uit de Public Order Act in het Verenigd Koninkrijk.⁵ In het Verenigd Koninkrijk zijn vreedzame demonstranten onder nieuwe wetgeving opgepakt, bijvoorbeeld voor het feit dat ze een kartonnen protestbord vasthebben met daarop geschreven "I oppose genocide. I support Palestine action".

Vraag 6

Hoe kijkt u naar deze ontwikkeling in het Verenigd Koninkrijk?

Vraag 7

Kunt u toezeggen dat een dergelijke beperking van het demonstratierecht en criminalisering van vreedzame demonstranten niet de praktijk wordt in Nederland? Hoe gaat u daarvoor zorgen?

Het lid van de Fractie-Visseren-Hamakers maakt zich grote zorgen dat (vreedzame) demonstranten verder worden gecriminaliseerd en verdacht gemaakt onder de Wet strafbaarstelling van verheerlijking van terrorisme, bijvoorbeeld in het geval dat vreedzame demonstranten een keffiyeh dragen.

⁵ Kamerstukken II 2025/26, 34.324, nr. 39.

datum 8 juli 2026

ons kenmerk 181743

blad 6

Vraag 8

Deelt u deze zorg?

Vraag 9

Kunt u aangeven welke (grootschalige) verheerlijking van terrorisme er in Nederland speelt die maakt dat deze nieuwe wetgeving nodig is?

Het demonstratierecht staat onder druk concludeert de Nationale ombudsman in een op 26 mei 2026 verschenen onderzoek.⁶ Uit gesprekken met onder andere juristen en overheden blijkt dat er "geen behoefte is aan meer wettelijke beperkingen van het demonstratierecht. De Wet openbare manifestaties biedt voldoende mogelijkheden om een demonstratie in goede banen te leiden en waar nodig proportioneel te beperken."⁷

Vraag 10

Wat is uw reactie op de conclusies van de Nationale ombudsman? Erkent u deze conclusies?

Vraag 11

In de Europese Unie zet u in op strikte waarborgen voor fundamentele rechten en een sterke koppeling tussen het respecteren van fundamentele rechten en de ontvangst van EU-middelen. Kunt u aangeven hoe zich dit verhoudt tot de conclusie van de Nationale ombudsman dat demonstratierecht in Nederland toenemend onder druk staat?

De leden van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken zien uw reactie met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk binnen vier weken na dagtekening van deze brief.

Hoogachtend,

I.M. Lagas MDR

Voorzitter van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken

⁶ Nationale ombudsman, '*Sta voor protest! Een onderzoek naar de mate waarin de overheid het demonstratierecht behoorlijk beschermt en faciliteert*', 26 mei 2026, publicatienummer 20260043.

⁷ Nationale ombudsman, '*Sta voor protest! Een onderzoek naar de mate waarin de overheid het demonstratierecht behoorlijk beschermt en faciliteert*', 26 mei 2026, publicatienummer 20260043, pagina 5.